

REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA

ANY III.

REUS, 1.er DE FEBRER DE 1922

NUM. 49.

CADA QUINZE DIES

ALLÓ que havem convingut en batejar amb el nom de *xarampió literari*, és una mena de malura que ha fet estralls sempre i pertot arreu. Segurament no trobaríem cap home que, havent aconseguit fer-se amb una cultura una mica superior a la de la generalitat dels mortals, seguint viarany més o menys intrincats i esmerçant, per a aconseguir-ho, esforços més o menys heroics, no hagi sigut atacat d'aquesta malaltia allà en els anys primaverals de la seva vida. Veure's el nom en lletres de motllo posat al peu d'un article o d'uns versos; somniar en el moment solemni i emocionant en que els ulls del senyor reposat, de la noia llegidora i de l'obrer feinejador, es posaran damunt d'aquelles estimades ratlles de lletra atapeïda que la nostra ploma ha escrit; pensar, amb el cor oprimat i mirant fit a fit la immensitat del cel, com les ales poderoses del periòdic fan volejar als quatre vents les nostres idees; sentir l'envaniment de poguer, amb l'impuls generós i potent de la nostra intel-

ligència, fer vibrar a l'unísó i en un moment donat, tantes i tantes intel·ligències germanes; voleu res més agradós, més dolç i més humà? I sabeu, per ventura, de cap altra cosa que sigui més atraient i embriagadora que els fums d'aquesta petita glòria de sentir-nos autors, que és, com si diguéssim, pares i creadors d'alguna obra?

A les grans ciutats, on el moviment intel·lectual és intens i variat, els atacats de la febre literària troben fàcilment, entre la que podríem dir-ne gent de l'ofici, la mà amiga que els guiï, i així, els joves malalts que no han sigut dotats per Déu amb la gràcia divina que per a entendre-se-les amb les muses es necessita, queden, en donar els primers passos, convençuts de que, en lloc d'escriure per al públic, faran més santament limitant-se a escriure a la família, i, en canvi, aquells altres que tenen condicions per a triomfar, són portats camí de la glòria, encara que moltes vegades, un cop arribats al cim, són tractats, pels propis companys de fatigues, com ninots d'un pim-pam-pum, contra els quals és lícit tirar sense pietat tota mena de pilotes. Aquí, a casa nostra, les coses passen de ben diferent manera. Aquí, per manca d'ambient propici, el pobre xicot que és atacat pel xarampió literari, es troba esmaperdut i no sap on acudir per a que l'escoltin i l'ajudin, i

resta trist, cap-baix i pensatiu, fins que es troba amb altres víctimes del mateix mal. Llavors, tots junts, es conten les penes que que han passat, les il·lusions que s'han forjat i les rialleres realitats que esperen, i després criden, protesten, malparlen d'aquest i d'aquell altre, i acaben prenent la decisió de publicar un periòdic. I, per unes quantes setmanes, el tranquil passejar capvespral del carrer de Monterols, reb la sacudida d'unes veus estridents que pregonen el nom del novell setmanari.

Però, amb el temps, tot va canviant. Canvien les modes; van transformant-se les costums; prenen noves modalitats i orientacions les lleis que regeixen els pobles; evolucionen sense treva les teories que els savis es forgen per tal d'explicar el mecanisme de l'univers; i, si tant m'apureu, àdhuc vos diré que també canvien les mateixes malalties, puix jo no atino a comprendre d'altra manera que així, com aquella grip que, en el darrer quart de la proppassada centúria, matava als vells, sigui la mateixa que, en acabar la gran guerra, va segar despietadament tantes vides joves. I, naturalment, si tot va canviant, si homes i coses no poden lliurar-se d'aquest seguit evolucionar del món, no havien pas d'ésser una excepció de la regla aquests pobres periòdics d'efímera durada, on els joves escriptors fan les primeres armes en les lluites literàries. I, efectivament, la transformació s'és realitzada, i no pas, certament, en el sentit de millorament i perfecció.

Quan nosaltres, els homes del meu temps, en féiem de periòdics d'aquests, era un romanticisme ingenu qui inspirava les nostres plomes d'aprenent. En la nostra prosa, lo mateix que en els nostres versos, hi posàvem tota l'ànima, amb aquella fe i entusiasme del qui se sent fort amb la fortitud de la joventut no amargada pels desganyos del viure. Si cantàvem l'amor, ho féiem amb un foc i un exaltament que era cosa d'ablanir els cors més empedreïts. Quan cantàvem la pàtria, en els nostres cants patriòtics hi haurien pogut trobar profitoses lliçons àdhuc els llegendaris segadors de la cançó popular. Si parlàvem de la llibertat de les consciències, de l'igualtat davant de les lleis i de la fraternitat humana, els homes més significats de la

Revolució Francesa quedaven, al costat nostre, fets uns diminuts i inofensius infusoris. I quan eren els més purs anhels de l'esperit els temes dels nostres escrits, ni un frare caputxí hauria posat més fervor en els seus sermons, que el que nosaltres posàvem en els fruits del nostre incipient ingeni.

Els joves d'ara ja no en són de romàntics: són pràctics. Ells no volen somniar, ni tenir il·lusions; prefereixen estar ben deserts, i gaudir de les corruptes realitats d'un viure esbojarrat i sense fre. I es tornen vells abans d'hora, i la cara se'ls omplena d'arrugues que mostren el cansanci i el fàstic, i, quan fan periòdics, es senten humoristes. Però ells no saben que l'humorisme és quelcom sùtil que penetra fins dins de l'esperit sense que la carn sagni. Ells ignoren que l'humorisme, si porta en ell la mostassa de la crítica, porta també el bàlsem que amoreix la pell que ha rebut la fuetada. I s'atreveixen contra tot i contra tothom, i ni lo més sagrat de la vida privada dels homes i de les dames posa fetes a les seves llengües d'infern. I lo que devia ésser innocent esplai d'una joventut inquieta, lo que podia haver sigut una exemplaritat, es torna motiu d'escàndol i difamació i acaba quasi sempre a bofetades. Fan humorisme! I què han de fer, els infeliços! Fan brometa, barrila i xafardeigen; vet'ho-aquí lo que fan.

Jo, que tinc fama d'ésser home que gusta de la ironia i de l'humorisme, me'n sento contristat de l'actuació d'aquests joves escriptors, que no tan sols no saben lo què escriuen, sinó que quasi mai saben com s'ha d'escriure. I perquè me'n sento apenat, voldria cercar el remei, i jo crec que aquest remei podria portar-nos-el aquella Associació de la Premsa, tantes vegades intentada i mai realitzada. En ella els principiants trobarien l'experiència que els hi manca; en ella els vells trobaríem el caliu necessari per a mantenir el foc sagrat de la nostra dèria d'escriure per al públic; i amb ella, qui sap si podríem treure a la premsa de Reus de la vida precària que porta, evitant que els diaris publiquin disbarats i que no tinguin com ara altre redactor efectiu i constantment actiu que l'estisora, que si no menja, tampoc pensa.

O. ROVELLAT PRAT